

DECIZIE

28 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Svetlana Filincova

Judecătorii

Luiza Gafton, Nadejda Toma

Anatolie Țurcan, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea reexaminării dosarelor de pensionare, recalculării și achitării pensiilor neprimite pentru perioada anterioară,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 septembrie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc și menținută hotărârea Judecătoriei Centru, municipiul Chișinău din 20 decembrie 2014,

c o n s t a t ă :

La data de 13 martie 2014, Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc au depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea reexaminării dosarelor de pensionare, recalculării și achitării pensiilor neprimite pentru perioada anterioară.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, sunt pensionari și au beneficiat de pensie pentru limită de vârstă până în luna septembrie 2013.

Menționează că, la data de 14 noiembrie 2013, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei le-a comunicat verbal că, în urma verificărilor repetate s-a hotărât ca pensia pentru limită de vârstă să le fie recalculată fără a se lua în calcul salariul și stagiul de cotizare pentru anii 1989-1992, perioadă în care au activat în cadrul cooperativei „Zarea”.

Susțin că, la data de 27 noiembrie 2013, s-au adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei cu cerere, prin care au solicitat să li se comunice dacă le-au fost recalculate pensiile fără a se lua în calcul salariul și stagiul de cotizare pentru anii 1989-1992, perioada de activitate la cooperativa „Zarea”.

Afirmă că, prin răspunsul pârâtei nr. 2015/13 din 30 decembrie 2013 au fost informați că, în urma controlului repetat efectuat de reprezentanții Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei s-a constatat că, cărțile de salariu de la cooperativa „Zarea”, în baza cărora au fost eliberate certificatele de salariu pentru stabilirea pensiei, au fost completate cu încălcări, iar pentru anul 1992, fondul de retribuire a muncii, conform cărții de salariu, este cu mult mai mare decât fondul de salariu, din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale, reflectate în darea de seamă BASS. Astfel, în baza actului de control s-a luat decizia de a exclude pentru toți angajații perioada de activitate la cooperativa „Zarea” din calculul pensiei.

Relevă că, la data de 15 ianuarie 2014, s-au adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă, prin care au solicitat anularea deciziei de reexaminare a cuantumului pensiei și reexaminarea dosarelor de pensionare cu includerea în calculul cuantumului pensiei a venitului obținut în perioada de activitate 1989 - 1992 la cooperativa „Zarea”, iar pentru Vera Busuioc în perioada de activitate 1975-2001 și pentru Ioana Petrachi în perioada de activitate 1968-1996 la SA „Vinul Codrilor”, însă prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale din 18 februarie 2014 cererea prealabilă a fost respinsă.

Consideră deciziile Casei Naționale de Asigurări Sociale ilegale, deoarece anterior actele depuse pentru stabilirea pensiilor au fost verificate. În perioada anilor 2007-2008, Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei au verificat cărțile de salariu, ordinele de angajare și nu au stabilit nereguli, achitându-le pensia în modul stabilit.

Invocă că, toate actele prezentate pentru stabilirea pensiilor pentru limită de vârstă, inclusiv actele privind veniturile obținute în perioada anilor 1989-1992 la cooperativa „Zarea” corespund legislației în vigoare.

Declară că, Casa Națională de Asigurare Socială, la calcularea pensiei pentru limită de vârstă, pentru Vera Busuioc nu a luat în considerare mărimea salariului primit în perioada anilor 1975-2001 și pentru Ioana Petrachi în perioada anilor 1968-1996 la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, care ulterior a fost redenumită în SA „Vinul Codrilor”.

Solicită recunoașterea refuzului Casei Naționale de Asigurare Socială ca fiind ilegal, anularea deciziilor de reexaminare a cuantumului pensiilor pentru limită de vârstă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a reexamina dosarele de

pensionare ale Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrachi, Viliței Ursu, al lui Gheorghe Constantin Busuioc, al Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei Popa și al lui Gheorghe Agapie Busuioc și de a recalcula pensia pentru limită de vîrstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei a venitului obținut în perioada de activitate 1989-1992 la cooperativa „Zarea”, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a reexamina dosarele de pensionare ale Verei Busuioc și Ioanei Petrachi și de a le recalcula pensia pentru limită de vîrstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei a venitului obținut de către Vera Busuioc în perioada anilor 1975-2001 și de către Ioana Petrachi în perioada anilor 1968-1996 la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, în prezent SA „Vinul Codrilor” și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a le achita pensia neprimită pentru perioada anterioară.

Prin hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 20 decembrie 2014 acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2015 a fost respins apelul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrache, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 07 octombrie 2015 a fost admis recursul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrache, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc, casată decizia instanței de apel și trimisă spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 mai 2016 a fost admis apelul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrache, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă. A fost recunoscut ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei de reexaminare a cuantumului pensiei, reexaminarea dosarelor de pensionare, cu includerea în calculul cuantumului pensiei a venitului obținut în perioada de activitate 1989 - 1992 la cooperativa „Zarea”, iar pentru Vera Busuioc și perioada 1975-2001 și pentru Ioana Petrachi perioada 1968-1996 la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, SA „Vinul Codrilor”. Au fost anulate deciziile de reexaminare a cuantumului pensiei pentru limită de vîrstă al Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrache, Viliței Ursu, al lui Gheorghe Constantin Busuioc, al Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei Popa și al lui Gheorghe Agapie Busuioc. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să reexamineze dosarele de pensionare ale Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrache, Viliței Ursu, al lui Gheorghe Constantin Busuioc, al Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei

Popa și al lui Gheorghe Agapie Busuioc și să le recalculeze pensia pentru limită de vârstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei pentru limită de vârstă a venitului obținut în perioada de activitate 1989-1992 la cooperativa „Zarea”. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să reexamineze dosarele de pensionare ale Verei Busuioc și Ioanei Petrachi și să le recalculeze pensia pentru limită de vârstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei pentru limită de vârstă a venitului obținut de către Vera Busuioc în perioada anilor 1975-2001 și de către Ioana Petrachi în perioada anilor 1968-1996, la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, SA „Vinul Codrilor”. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să achite Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrachi, Viliței Ursu, lui Gheorghe Constantin Busuioc, Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei Popa și lui Gheorghe Agapie Busuioc pensia neprimită pentru perioada anterioară.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 02 noiembrie 2016 a fost admis recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, casată decizia instanței de apel și restituită cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2016 a fost respins apelul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 mai 2017 a fost admis recursul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc, casată decizia instanței de apel și trimisă pricina spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 septembrie 2017 a fost respins apelul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 06 noiembrie 2017, Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului au indicat că, hotărârile judecătorești sunt ilegale, deoarece a fost aplicată legea care nu trebuia să fie aplicată și au fost încălcate prevederile art. 241 alin. (5) CPC.

Menționează că, în luna octombrie 2013, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei a stopat plata pensiei în favoarea recurenților, iar la data de 14 noiembrie 2013, aceștia au fost informați verbal de către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei

despre faptul că, aparent în urma verificărilor repetate s-a hotărât ca pensia lor pentru limită de vîrstă să fie recalculată fără a lua în calcul salariul și stagiul de cotizare pentru anii 1989-1992, perioadă în care au activat în cadrul cooperativei „Zarea”.

Susțin că, ulterior, li s-a comunicat că, în urma controlului repetat, efectuat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei s-a constatat că, cărțile de salariu de la cooperativă, în baza cărora au fost eliberate certificatele de salariu pentru stabilirea pensiei, au fost completate cu încălcări, iar pentru anul 1992, fondul de retribuire a muncii, conform cărții de salariu, este cu mult mai mare decât fondul de salariu, din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale, reflectate în darea de seamă 4BASS.

Afirmă că, deși, în perioada anilor 2005-2011, intimații au verificat în mod repetat veridicitatea informației prezentate, nu au ajuns la asemenea constatări.

Declară că, prin ordonanța Procuraturii raionului Orhei din 12 august 2014 a fost refuzată pornirea urmăririi penale, fiind reținut faptul că, cartea de salariu pentru anii 1991-1992 este cusută de mai multe ori și completată cu același scris și considerând acesta ca un fapt veridic din motiv că, doar un contabil a ținut evidența acestor registre, adică nu puteau fi completate de persoane diferite.

Relevă că, în legătură cu starea sănătății, în luna aprilie 1995, Verei Busuioc i-a fost stabilită pensia de invaliditate, grupa II, fără termen.

Susțin că, atingând vîrsta de pensionare, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei a propus Verei Busuioc să treacă la pensia pentru limită de vîrstă pe motiv că, aceasta era mai mare.

Afirmă că, la solicitarea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei, Vera Busuioc a prezentat din nou toate certificatele cu documentele respective pentru recalcularea pensiei, careva abateri de la sumele din dosar nefiind depistate și pensia i-a fost stabilită în baza documentelor eliberate în anul 1995.

Invocă că, la calcularea actuală a cuantumului pensiei stabilită pentru Vera Busuioc și Ioana Petrachi, nu a fost luată în considerație mărimea salariului pentru perioada anilor 1975-2001 și, respectiv, anii 1968-1996.

Mai invocă că, revizuirea dreptului la pensie al recurenților este contrară jurisprudenței CEDO, astfel, instanțele ierarhic inferioare le-a încălcat dreptul de proprietate garantat de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (cauza Moskal contra Poloniei).

Prin referința din data de 09 ianuarie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat respingerea cererii de recurs și menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 07 februarie 2018 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii

primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc au solicitat recunoașterea refuzului Casei Naționale de Asigurare Socială ca fiind ilegal, anularea deciziilor de reexaminare a cuantumului pensiilor pentru limită de vîrstă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a reexamina dosarele de pensionare ale Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrachi, Viliței Ursu, al lui Gheorghe Constantin Busuioc, al Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei Popa și al lui Gheorghe Agapie Busuioc și de a recalcula pensia pentru limită de vîrstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei a venitului obținut în perioada de activitate 1989-1992 la cooperativa „Zarea”, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a reexamina dosarele de pensionare ale Verei Busuioc și Ioanei Petrachi și de a recalcula pensia pentru limita de vîrstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei a venitului obținut de către Vera Busuioc în perioada anilor 1975-2001 și de către Ioana Petrachi în perioada anilor 1968-1996 la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, în prezent SA „Vinul Codrilor” și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a le achita pensia neprimată pentru perioada anterioară.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că, soluția dată de către instanțele judecătorești este greșită.

Conform art. 14 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, dreptul la pensie pentru limită de vîrstă se acordă dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile privind vîrstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de prezenta lege.

Conform art. 30 din Legea menționată, pensiile se stabilesc și se plătesc de către organele de asigurări sociale. Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă stagiul de muncă și venitul asigurat, eliberate de organele abilitate. Modul de organizare a activităților privind stabilirea și plata pensiilor se stabilește de Guvern.

Modalitatea de calculare a pensiei este stabilită de Regulamentul cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 328 din 19 martie 2008.

Din materialele dosarului rezultă că, în perioada anilor 2005-2011, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei a calculat și stabilit pensii pentru limită de vîrstă pentru recurenții: Vera Busuioc, Maria Roibu, Liuba Caraman, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Vilița Ursu, Ioana Petrachi, Parascovia Iurcu, Agrapina Buzu, Elizaveta Popa, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc și Evghenia Chirița.

De asemenea, din materialele dosarului rezultă că, la baza calculării pensiilor recurenților au stat și certificatele de salariu, în care erau indicate veniturile realizate în perioada anilor 1989-1992, la fosta cooperativă „Zarea” din s. Peresecina, r-nul Orhei.

Respectiv, recurenții au obținut dreptul la pensie pînă la 24 septembrie 2013, iar dosarele acestora de pensionare au fost verificate de către organele de asigurări sociale, nefiind depistate la acel moment careva încălcări.

Ulterior, la data de 24 septembrie 2013, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei a verificat certificatele de salariu din dosarele de pensionare, dar și certificatele de salariu eliberate suplimentar de Serviciul Arhivă, în contrapondere cu cărțile de salariu de la cooperativa „Zarea” pentru perioada 1989-1992, pentru persoanele Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu și Elizaveta Popa, fiind întocmit actul de verificare a documentelor.

Conform actului de verificare a documentelor, s-a stabilit că, la momentul efectuării controlului, lista angajaților nu corespunde cu lista angajaților din cartea de salariu, inclusiv și numărul de persoane.

Pentru 10 persoane datele reflectate în certificatele de salariu din dosarele de pensionare și datele din certificatele de salariu eliberate de Serviciul Arhivă în conformitate cu cărțile de salariu sunt identice, însă sumele salariului din dosarul de pensionare al lui Gheorghe Busuioc au fost reflectate greșit, deoarece pentru toată perioada acesta figurează în cartea de salariu fără calculul salariului.

De asemenea, s-a stabilit că, salariul din dosarul de pensionare al Elizavetei Popa a fost indicat greșit, din motivul că familia respectivă nu figurează în cărțile de salariu.

În certificatul de salariu din dosarul de pensionare al Mariei Roibu a fost indicat salariul pentru perioada VII-X/90; I-VII/91; XI-I/92, iar în cartea de salariu este calculat salariu numai pentru perioada VII-X/90.

Datele salariului din dosarul de pensionare al Parascoviei Iurcu la prima vedere corespund cărților de salariu, însă în urma unei examinări mai minuțioase a datelor din cartea de salariu pentru anii 1990-1992, unele sume au fost adăugate, nefiind incluse în totalul salariului calculat pe pagină (f. d. 104, vol. I).

Prin urmare, în urma controlului efectuat, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei, începînd cu 01 octombrie 2013, a reexaminat cuantumul pensiei persoanelor, care au prezentat certificatele de salariu la stabilirea pensiei sau recalcularea acesteia și prin decizii a micșorat cuantumul acesteia, excluzînd din

stagiul de cotizare perioada anilor 1989-1992, la fosta cooperativă „Zarea” din s. Peresecina, r-nul Orhei și, anume, pentru Evghenia Chirița, pensia a fost stabilită în mărime de 1831,99 lei, după indexare 2891,92 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 749,96 lei lunar.

Pentru Agrapina Buzu a fost stabilită pensia în mărime de 252,10 lei lunar, după indexare 2671,17 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 650,21 lei lunar.

Pentru Vera Busuioc a fost stabilită pensia în mărime de 2007,65 lei lunar, după indexare 2699,90 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 687,72 lei lunar.

Pentru Vilița Ursu a fost stabilită pensia în mărime de 1323,79 lei lunar, după indexare 2444,93 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 749,96 lei lunar.

Pentru Sofia Busuioc a fost stabilită pensia în mărime de 1615,13 lei lunar, după indexare 2983,01 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 749,96 lei lunar.

Pentru Vera Ursu a fost stabilită pensia în mărime de 1213,90 lei, după indexare 2241,97 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 961,60 lei lunar.

Pentru Ana Sîrghi a fost stabilită pensia în mărime de 1153,30 lei lunar, după indexare 2130,06 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 524,99 lei lunar.

Pentru Liubovi Caraman a fost stabilită pensia în mărime de 486,28 lei lunar, după indexare 2589,90 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 809,08 lei lunar.

Pentru Ioana Petrachi a fost stabilită pensia în mărime de 896,08 lei lunar, după indexare 1654,99 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 556,14 lei lunar.

Pentru Elizaveta Popa a fost stabilită pensia în mărime de 1294,42 lei lunar, după indexare 2043,32 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 740,28 lei lunar.

Pentru Maria Roibu a fost stabilită pensia în mărime de 1844,65 lei lunar, după indexare 2426,59 lei lunar, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 1651,69 lei lunar.

Pentru Gheorghe Busuioc a fost stabilită pensia în mărime de 950,08 lei lunar, după indexare 1754,72 lei lunar, însă ulterior i-a fost stabilită alocație socială.

Pentru Parascovia Iurcu a fost stabilită pensia în mărime de 1833,71 lei, iar în urma recalculării s-a micșorat până la 647,87 lei lunar.

Contrar celor stabilite în actul de verificare a documentelor precum că controlul actelor a fost efectuat în baza art. 30 din Legea privind sistemul public de pensii, instanța de recurs consideră că, în speță urmează a fi aplicate prevederile art.33 din Legea enunțată, or, dosarele de pensionare ale recurenților au fost verificate la momentul stabilirii pensiei pentru limită de vîrstă.

În acest sens, art. 33 din Legea enunțată prevede că, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul

de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc pînă la acordarea drepturilor la pensie, transferării la altă categorie de pensie.

Actele cauzei denotă faptul că, circumstanța nouă, ce a stat la baza reexaminării dosarelor recurențelor, au servit actele prezentate de către Gheorghe Agapie Busuioc pentru stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă și care, în opinia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei, a trezit dubii vizavi de veridicitatea acestora, în legătură cu munca prin cumul efectuată la cooperativa „Zarea”.

De asemenea, actele cauzei denotă faptul că, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei, începând cu 01 octombrie 2013, a exclus din cuantumul pensiei venitul obținut în perioada anilor 1975-2001 pentru Vera Busuioc și în perioada anilor 1968-1996 pentru Ioana Petrachi, perioade în care acestea au activat în cadrul întreprinderii sovhoz-fabrica „Peresecina”, în prezent SA „Vinul Codrilor”.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că, Curtea Constituțională, în Hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a statuat cu titlu de principiu că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și, astfel, constituie un drept de proprietate al persoanei.

În speță, recurenții au obținut anterior dreptul la pensie, și respectiv, pensia acordată este obiectul de protecție a art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, iar orice modificare a acesteia urmează să fie efectuată cu respectarea principiilor expuse de Curte întru apărarea dreptului de proprietate.

În cauza Moskal împotriva Poloniei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că, în statul democratic modern, mulți indivizi sunt, pentru toată viața sau pentru o parte din viața lor, complet dependenți de supraviețuire în ceea ce privește asigurările sociale și prestațiile sociale.

Multe dintre sistemele juridice interne recunosc că, acești indivizi necesită un anumit grad de certitudine și siguranță și prevăd ca beneficiile să fie plătite - sub rezerva îndeplinirii condițiilor de eligibilitate - în drept. În cazul în care o persoană are un drept afirmat potrivit dreptului intern pentru o prestație socială, importanța acestui interes ar trebui, de asemenea, reflectată prin faptul că articolul 1 din Protocolul nr. 1 este aplicabil.

Mai mult ca atât, Curtea a indicat că, ”...În acest scop Autoritatea de securitate socială a fost de acord că solicitantul a îndeplinit toate condițiile legale și s-a calificat pentru pensie. Solicitantului i s-a eliberat cartea de identitate a unui pensionar marcată ca „valabil pe durată nedeterminată”. Decizia din 2001 a fost executată fără întrerupere timp de zece luni consecutive, până la 1 iulie 2002. La 25 iunie 2002, Consiliul de Securitate Socială Rzeszów a anulat decizia din 2001 și a refuzat să acorde reclamantului dreptul la pensia „EWK”, observând că nu îndeplinea una din condițiile necesare pentru a beneficia de acest tip de prestație socială și, anume, că

starea de sănătate a copilului său nu era suficient de severă pentru a impune, la 31 decembrie 1998 sau în momentul revocării, îngrijirea permanentă a mamei sale. Având în vedere afirmațiile părților, Curtea admite că reclamantul a solicitat cu bună credință pensia de pensionare anticipată și în conformitate cu legea aplicabilă...”

Prima și cea mai importantă cerință a art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție este că, orice ingerință a unei autorități publice în folosul bunurilor pașnice ar trebui să fie legală: a doua teză a primului paragraf autorizează o privare de posesie numai „sub rezerva condițiilor prevăzute de lege”, iar al doilea paragraf recunoaște că statele au dreptul de a controla folosirea proprietății prin aplicarea „legilor” (a se vedea fostul rege al Greciei și alții contra Greciei [GC], nr. 25701/94, § 79 și 82, CEDO 2000-XII).

Articolul 1 din Primul Protocol adițional la Convenție prevede, de asemenea, că o privare de proprietate în sensul celei de-a doua teze este în interesul public și urmărește un scop legitim prin mijloace rezonabile în raport cu scopul urmărit (a se vedea, printre altele, Jahn și alții împotriva Germaniei [GC], nr. 46720/99, 72203/01 și 72552/01, §§ 81-94, CEDO 2005).

În plus, principiul „bunei guvernante” impune ca, atunci când este vorba de o chestiune de interes general, autorităților publice îi revine sarcina de a acționa în timp util, într-un mod adecvat și cu cea mai mare coerență (a se vedea Beyeler, citată mai sus, § 120 și Megadat.com Srl c. Moldovei, nr. 21151/04, § 72, 8 aprilie 2008).

„Echilibrul echitabil” necesar nu va fi lovit în cazul în care persoana în cauză suportă o povară individuală și excesivă (vezi Sporong și Lönnroth v. Suedia, 23 septembrie 1982, § 69-74, seria A nr. 52 și Brumărescu).

După cum s-a constatat, reexaminarea dosarelor de pensionare ale recurenților s-a efectuat în baza art. 33 din Legea privind sistemul public de pensii, iar ca circumstanță nouă au servit actele prezentate de către recurentul Gheorghe Agapie Busuioc.

Astfel, e de menționat că, actele celorlalți recurenți au fost verificate de către organele de asigurare socială la stabilirea pensiei anterior, nefiind depistată nici o eroare.

La caz, se mai reține că, la data de 12 august 2014, Procuratura raionului Orhei, în urma examinării demersului Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat inițierea unei anchete pe marginea faptului că, în perioada 2005-2011, au fost calculate și stabilite pensii pentru limită de vârstă următoarelor persoane: Vera Busuioc, Maria Roibu, Liuba Caraman, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Vilița Ursu, Ioana Petrachi, Parascovia Iurcu, Agrapina Buzu, Elizaveta Popa, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc și Evghenia Chirița, care au prezentat documente (certificate de salariu, etc.) cu date eronate pentru a beneficia de pensie mărită, a emis ordonanța, prin care a refuzat în pornirea urmăririi penale din motivul că, fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune, clasând procesul penal.

Din ordonanța enunțată rezultă că, în speță, lipsește faptul infracțiunii, deoarece în extrasul din forma 4 BASS din anul 1992, în rubrica salariul nu este clar indicată care este suma, totodată, nu este clar indicat numărul lucrătorilor, fiind indicat numărul total de lucrători de 91 de persoane, dintre care 92 de femei, ceea ce

poate fi interpretat eronat, de unde apar divergențe între forma 4BASS și registrul de salariu.

În concluzie, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, existența inexactităților dintre actele reexaminare ulterior stabilirii pensiei recurenților nu poate fi interpretată în defavoarea acestora, or, acest fapt nu denotă că, recurenții, la prezentarea actelor pentru stabilirea pensiilor, erau de rea-credință sau datele prezentate de către aceștia sunt eronate.

La caz, se mai reține că, actele cauzei denotă faptul că, lui Gheorghe Agapie Busuioc i-a fost stabilită pensia pentru limită de vârstă în anul 2013, însă, de asemenea, în calculul cuantumului pensiei nu a fost inclus venitul obținut în perioada anilor 1989-1992, la fosta cooperativă „Zarea” din s. Peresecina, r-nul Orhei.

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs consideră necesar de a admite acțiunea înaintată de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă hotărâre, prin care acțiunea înaintată de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea reexaminării dosarelor de pensionare, recalculării și achitării pensiilor neprimite pentru perioada anterioară de admis, cu recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziilor de reexaminare a cuantumului pensiei, reexaminarea dosarelor de pensionare, cu includerea în calculul cuantumului pensiei a venitului obținut în perioada de activitate 1989 - 1992 la cooperativa „Zarea”, iar pentru Vera Busuioc și în perioada 1975-2001 și pentru Ioana Petrachi în perioada 1968-1996 la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, în prezent SA „Vinul Codrilor”, anularea deciziilor de reexaminare a cuantumului pensiei pentru limită de vârstă al Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrache, Viliței Ursu, al lui Gheorghe Constantin Busuioc, al Verei Ursu, Mariei Roibu și Elizavetei Popa și a deciziei de stabilire a pensiei pentru limită de vârstă lui Gheorghe Agapie Busuioc, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a reexamina dosarele de pensionare ale Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrache, Viliței Ursu, al lui Gheorghe Constantin Busuioc, al Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei Popa și al lui Gheorghe Agapie Busuioc și de a le recalcula pensia pentru limită de vârstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei pentru limită de vârstă a venitului obținut în perioada de activitate 1989-1992 la cooperativa „Zarea”, obligarea Casei Naționale de

Asigurări Sociale de a reexamina dosarele de pensionare ale Verei Busuioc și Ioanei Petrachi și de a le recalcula pensia pentru limită de vârstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei pentru limită de vârstă a venitului obținut de către Vera Busuioc în perioada anilor 1975-2001 și de către Ioana Petrachi în perioada anilor 1968-1996, la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, în prezent SA „Vinul Codrilor” și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a achita Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrachi, Viliței Ursu, lui Gheorghe Constantin Busuioc, Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei Popa și lui Gheorghe Agapie Busuioc pensia neprimită pentru perioada anterioară.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 07 septembrie 2017 și hotărârea Judecătoriei Centru, municipiul Chișinău din 20 decembrie 2014 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea reexaminării dosarelor de pensionare, recalculării și achitării pensiilor neprimite pentru perioada anterioară și se emite o nouă hotărâre, prin care:

Se admite acțiunea înaintată de către Vera Busuioc, Ana Sîrghi, Sofia Busuioc, Evghenia Chirița, Liuba Caraman, Agrapina Buzu, Parascovia Iurcu, Ioana Petrachi, Vilița Ursu, Gheorghe Constantin Busuioc, Vera Ursu, Maria Roibu, Elizaveta Popa și Gheorghe Agapie Busuioc împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea reexaminării dosarelor de pensionare, recalculării și achitării pensiilor neprimite pentru perioada anterioară.

Se recunoaște ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziilor de reexaminare a cuantumului pensiei, reexaminarea dosarelor de pensionare, cu includerea în calculul cuantumului pensiei a venitului obținut în perioada de activitate 1989 - 1992 la cooperativa „Zarea”, iar pentru Vera Busuioc și în perioada 1975-2001 și pentru Ioana Petrachi în perioada 1968-1996 la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, în prezent Societatea pe acțiuni „Vinul Codrilor”.

Se anulează deciziile de reexaminare a cuantumului pensiei pentru limită de vârstă al Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei

Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrache, Viliței Ursu, al lui Gheorghe Constantin Busuioc, al Verei Ursu, Mariei Roibu și Elizavetei Popa și decizia de stabilire a pensiei pentru limită de vîrstă lui Gheorghe Agapie Busuioc.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să reexamineze dosarele de pensionare ale Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrache, Viliței Ursu, al lui Gheorghe Constantin Busuioc, al Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei Popa și al lui Gheorghe Agapie Busuioc și să le recalculeze pensia pentru limită de vîrstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei pentru limită de vîrstă a venitului obținut în perioada de activitate 1989-1992 la cooperativa „Zarea”.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să reexamineze dosarele de pensionare ale Verei Busuioc și Ioanei Petrachi și să le recalculeze pensia pentru limită de vîrstă, cu includerea în calculul cuantumului pensiei pentru limită de vîrstă a venitului obținut de către Vera Busuioc în perioada anilor 1975-2001 și de către Ioana Petrachi în perioada anilor 1968-1996, la întreprinderea sovhoz-fabrica „Peresecina”, în prezent Societatea pe acțiuni „Vinul Codrilor”.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să achite Verei Busuioc, Anei Sîrghi, Sofiei Busuioc, Evgheniei Chirița, Liubei Caraman, Agrapinei Buzu, Parascoviei Iurcu, Ioanei Petrachi, Viliței Ursu, lui Gheorghe Constantin Busuioc, Verei Ursu, Mariei Roibu, Elizavetei Popa și lui Gheorghe Agapie Busuioc pensia neprimită pentru perioada anterioară

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova

Luiza Gafton

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Mariana Pitic